

AZ EURÓPAI UNIÓ ÉS AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK KÖZÖTTI KAPCSOLAT ELEMZÉSE DONALD TRUMP ELNÖKSÉGE IDEJÉN (2017-2020)

Szergej Aszaturov

*Nemzetközi Kapcsolatok és Társadalomtudományi Tanszék National
University of Live and Environmental Sciences of Ukraine 15
Heroiv Oborony str., Kyiv, Ukraine, 03041
asaturov555@ukr.net*

Andrei Martynov

*Nemzetközi Kapcsolatok és Külpolitika Tanszék Ukrajna
Történelmi Intézete Ukrajna Nemzeti Tudományos Akadémiája
4 Hrushevskoho str., Kijev, Ukrajna, 01001*

Absztra

kt

Az Európai Unió Donald Trump elnökségével szemben válságba került, amelyet Nagy-Britannia okozott kilépés, a migrációs politikával kapcsolatos viták és az európai integráció kilátásai. Trump felhagyott a transzatlanti szabadkereskedelmi övezet létrehozására irányuló tervvel. Egyoldalú kereskedelmi előnyt követelt az Egyesült Államok számára. A multilaterális külpolitika liberális projektjének elutasítása hozzájárult az EU és az USA közötti ellentétek elmélyüléséhez a kereskedelem, a környezetvédelem, a nemzetközi leszerelési szerződések rendszere, a regionális konfliktusok megoldásának algoritmusa terén. A Trump-korszak az amerikai külpolitikában a liberális globalizmus feladását jelentette. Ezt a feladatot azonban lehetetlen egy ütemben megvalósítani. A kérdés az, hogy lehetséges-e a demokraták számára a liberális globalizmus teljes körű helyreállítása az Európai Unióval egyenrangú együttműködésben.

Trump feladta az Egyesült Államok és az Európai Unió közötti transzatlanti szabadkereskedelmi övezet tervét. Ez sokkolta az európai eliteket. A világkereskedelemhez való hozzáállásbeli különbségek hozzájárultak a lehüléshez. Az Európai Unió liberális megközelítést hirdet. Trump ragaszkodott az amerikai érdekek pártfogásának elsőbbségéhez. Ennek következtében a kapcsolatok hagyománya szenvedett. Az Egyesült Államok 2017-ig európai árukat vásárolt, és a legtöbbet fizette a NATO költségvetésébe. Trump kereskedelmi paritást és több európai finanszírozást követelt a NATO számára. Az európai elitek elfogadhatatlannak érezték Trump megközelítést a migrációs kérdésekben. Trump nemzetek közötti konfliktusokkal kapcsolatos politikája a kölcsönös meg nem értés másik okává vált. Trump elismerte Jeruzsálemet Izrael fővárosának, és hozzájárult az Izrael és az Egyesült Arab Emírségek közötti diplomáciai kapcsolatok felvételéhez. Ez kihívást jelentett az Európai Unió közel-keleti politikája számára.

Kulcsszavak: Trump: amerikai külpolitika, Európai Unió, izolacionizmus, liberális globalizmus, Trump.

DOI: 10.21303/2504-5571.2020.001531

1. Bevezetés

Az Egyesült Államok továbbra is a világ legerősebb országa, de részesedése az erőegyensúlyban csökken. Az Európai Unió átalakulóban fogadta Trump elnökségét. Folytatódott az új országoknak az Európai Unió normáihoz való alkalmazkodási folyamata. Az Egyesült Királyság 2016. június 23-án népszavazást tartott az EU-ból való kilépésről. Ez a döntés a liberális nemzetközi rendre mért legerősebb csapás volt. A válságot az EU migrációs politikájával kapcsolatos viták kísérték. Az EU-ban a többség számára egyértelmű volt, hogy ha az EU-t megfosztják a közös valutától és szabályozási struktúrától, az rendkívül romboló és költséges lenne. Az uniós polgárok integrációval szembeni bizalmatlanságának oka az integráció sikere, amely a magánélet túl sok területén testet ölt. Trump számára az Európai Unió az általa ellenzett liberális globalizáció példája. Az illegális migráció az Európán kívüli nyugtalanság tünete. Trump javasolta, hogy építsenek határfalat Mexikóval. Megpróbálta meggyőzni az EU-t, hogy tegye azt, amire az Egyesült Államoknak szüksége van. Trump eltemette a transzatlanti szabadkereskedelmi övezet létrehozásának tervét. Úgy véli, hogy a birodalmi teher aláássa a jólét és a stabilitás alapjait. Trump külügyi politikájának egyik fontos posztulátuma

politikája az volt, hogy elsőbbséget adjon az Egyesült Államok és Kína közötti kapcsolatoknak, amely Amerika fő versenytársa a hegemon szerepért folytatott küzdelemben. Különösen azért, mert Kína munkahelyeket semmisít meg az Egyesült Államokban.

A kutatás célja az Európai Unió és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok sajátosságainak elemzése Donald Trump elnöksége alatt.

2. Anyag és módszerek

Az EU és az Egyesült Államok közötti nézeteltérések a globális menetreddel kapcsolatban a 21. század elején, George W. Bush kormányzása alatt voltak megfigyelhetők.st . Ezután jöttek a Németország és Franciaország által vezetett "régi Európa" és a Lengyelország által vezetett "új Európa" kifejezések. Barack Obama elnök kormányzása alatt azonban az Egyesült Államok visszatért a liberális globalizmushoz, és együttműködött az Európai Unióval. A transzatlanti szabadkereskedelmi övezet stratégiai projektté vált. Az Obama-kormányzatnak azonban az EU-val fenntartott kapcsolatai során ellentmondásba ütközött a környezetvédelmi politika [1, 8. o.]. Ezek az ellentmondások a Trump-adminisztráció alatt még élesebbé váltak. Az Egyesült Államok 45th elnöke felhagyott az Európai Unióhoz való közeledés liberális modelljével. Washington egyoldalú kereskedelmi preferenciákat követelt. A biztonságpolitika az EU befolyásolásának eszközévé vált. Trump Németország katonai jelenlétének csökkentésével fenyegetett [2, 4. o.]. Az amerikai demokraták ragaszkodnak az amerikai szárazföldi erők és repülőgépek európai jelenlétének fenntartásához, valamint a haditengerészet és a repülőgépek növeléséhez az ázsiai-csendes-óceáni térségben. Az Európai Unió kiváró magatartást tanúsít a Trump-adminisztrációval szemben. Ennek oka az EU meggyengülése a Nagy-Britannia kilépéséről szóló tárgyalások következtében. Emellett az EU közös kül- és biztonságpolitikájának katonai-politikai és koordinációs elemei hatástalanok voltak [3, 5-6. o.]. Trump azt követelte, hogy az európai szövetségesek maguk fizessenek a biztonságért [4, 2. o.]. Az elnökválasztási kampány során Trump azzal vádolta a demokratákat, hogy részt vettek a 2016 júliusában Törökországban elkövetett puccskísérletben [5, 2. o.]. Trump a lehető legnagyobb mértékben elhatárolódott az Európai Unióval, mint intézménnyel való kapcsolattól [6, 1. o.]. Az USA és az EU közötti nézeteltérések még a szólásszabadság alapvető demokratikus értékeit is érintették [7, 1. o.]. A tudományos szakirodalomban eltérő vélemények vannak a Trump által végrehajtott külpolitikai kurzus radikális felülvizsgálatának lehetőségéről [8, 2. o.]. A kutatási módszerek a historizmus, az objektivitás és a szisztematika elveinek kombinációján alapulnak, analitikus, szintetikus leíró, összehasonlító módszereket alkalmazva. A cikk a Trump-adminisztráció európai politikájának kialakulásának problémáit és a végrehajtás főbb következményeit vizsgálja.

2.1. A Trump-kormányzat európai politikájának első lépései

2017. január 27-én Washingtonba látogatott T. May brit miniszterelnök. Megvitatták a Nagy-Britannia és az Egyesült Államok közötti szabadkereskedelmi övezet létrehozásának kérdését. Trump erősebb stratégiai partnerségre szólított fel Nagy-Britanniával, miután az kilépett az Európai Unióból. 2018-ban azonban az Egyesült Királyság miniszterelnöke megváltozott. Az ellenzékiek Boris Johnsonnak nevezik

"Brit Trump". Trump első elnöki ciklusának végére azonban még nem ért véget Nagy-Britannia EU-ból való kilépésének átmeneti időszaka. Ennek következtében a BREXIT után Nagy-Britannia és az EU közötti kapcsolatok paraméterei nem voltak egyértelműek. 2017. június 1-jén Trump amerikai elnök bejelentette, hogy az Egyesült Államok kilép az éghajlatváltozás megelőzéséről szóló párizsi megállapodásokból. Ez elmélyítette az EU és az USA közötti konfliktust. 2017. július elején Trump megtette első hivatalos európai körútját. 2017. július 6-án Varsóban Trump amerikai elnök találkozott a Balti-, a Fekete- és az Adriai-tenger államfőivel. Politikai lendületet kapott a Három Tenger projekt kidolgozása, amely Európa Oroszországgal és Kínával való kapcsolatainak felváltására hivatott. Trump különleges álláspontja 2017. július 7-8-án, a G20-ak hamburgi csúcstalálkozóján nyilvánult meg. Merkel német kancellár azt mondta Trumpnak, hogy Donbasszban az ő szerepe "nem az, hogy közvetítő legyen, hanem hogy hozzájáruljon" a helyzet megoldásához. Trump számára Németország mindannak az általánosítása lett, ami az amerikai liberális globalistákban ir- ritálja őt. Szintén Hamburgban tartotta első találkozóját Dmitrij Trump amerikai elnök Vlagyimir Putyin orosz elnökkel [9, 1. o.]. A befolyási szférák felosztásáról azonban nem volt "nagy üzlet". 2018. január 29-én lépett hatályba "Az amerikai ellenfelek szankciókkal való ellensúlyozásáról" szóló törvény. Az Egyesült Államok elnöke elvesztette a

lehetőséget.

a szankciós rendszer feloldására egyedül, a Kongresszus és a Sena te nélkül. Káosz volt megfigyelhető a Trump-kormányzatban. 2018. március 24-én a híres neokonzervatív John Bolton lett Trump nemzetbiztonsági tanácsadója. Ő 2019. szeptember 10-én távozott ebből a pozícióból. Trump politikája, miszerint Jeruzsálemet ismeri el Izrael fővárosaként, elfogadhatatlannak bizonyult az EU számára. Az Egyesült Államok kilépett a leszerelési szerződésekből. D. Trump amerikai elnök 2018. április 3-án Washingtonban megbeszélést folytatott Litvánia, Lettország és Észtország elnökével. Az Egyesült Államok elítélte az "észak-európai gázvezeték" megépítését. Trump követelte, hogy az Európai Unió vásároljon amerikai cseppfolyósított földgázt, ha Európa csúcstechnológiai termékeket akar eladni az Egyesült Államoknak. D. Trump amerikai elnök 2018. május 31-én vámkorlátozásokat vezetett be az EU-val, Kanadával és Mexikóval folytatott kereskedelemre. 2018. október 21-én D. Trump amerikai elnök bejelentette, hogy az Egyesült Államok kilép a rövid és közepes hatótávolságú rakétákról szóló 1987-es szerződés rendszeréből. Szimbolikus jelentőségű, hogy a 2018. november 6-i féldős amerikai kongresszusi választásokon a demokraták győelmét jegyezték az alsóházban, de a szenátusban a demokraták nem szereztek többséget. Az amerikai képviselőház 2018. december 13-án három, Ukrajna számára fontos határozatot fogadott el. Az első elítélte Oroszország Ukrajnával szembeni agresszióját a Kercsi-szorosban. A dokumentum felszólította Oroszországot, hogy haladéktalanul adja vissza a katonai hajókat és legénységüket, hagyjon fel Ukrajna szuverenitásának megsértésével és az ukrán hajózás akadályozásával a Kercsi-szoroson keresztül. A képviselők felszólították Donald Trump amerikai elnököt, hogy vonja felelősségre Oroszországot az Ukrajna elleni agresszióért. Egy másik határozatban a képviselőház ellenezte az Északi Áramlat-2 gázvezeték befejezését. Trumpot felszólították, hogy a rendelkezésre álló eszközökkel támogassa Európa energiabiztonságát az orosz energiától való függőség csökkentésére irányuló politikával. A harmadik határozat az 1932-1933-as holodomort az ukrán nép elleni népiirtásnak ismerte el.

2. 2. Az európai politika radikalizálódása az első elnöki ciklus második felében

Trump

2019. április 3-4-én Washingtonban került sor a NATO külügyminisztereinek találkozója, amelyet a szövetség 70th évfordulójának szenteltek. Trump felszólította az európai szövetségeseket, hogy növeljék a katonai kiadásokat. Szóba kerültek a NATO-országok kollektív biztonságának garanciái. A NATO bővítési folyamatát fel kell függeszteni mindaddig, amíg a szövetség nem képes teljes mértékben eleget tenni jelenlegi kötelezettségeinek, és a leendő tagok nem teljesítik a csatlakozás valamennyi feltételét. Trump eredeti követeléseket is megfogalmazott az európai országokkal szemben. Felajánlotta, hogy megvásárolja Grönlandot. Dánia 2019. augusztus 15-én elutasította Trump amerikai elnök Grönland megvásárlására tett ajánlatát. Az Egyesült Államok nemzetközi vizekké akarta nyilvánítani az Oroszország határai melletti északi tengeri útvonalat [10, 13. o.]. Egy független ügyészi vizsgálat feltárta, hogy Trump nyomást gyakorolt Zelenszkij ukrán elnökre, kompromittáló anyagokat követelve utódjáról, Joseph Bidenről. Az ügy az impeachment eljárásig jutott. 2019. december 18-án az amerikai alsóház demokrata többsége megszavazta Trump amerikai elnök felelősségre vonását. De 2020. február 5-én a szenátus republikánus szenátorai Trump felelősségre vonása ellen szavaztak. Az impeachment mellett 47 szenátor volt, ellene pedig 53 szenátor. A koronavírus-járvány kiigazításokat eszközölt a világpolitikában. 2020. március 14-én Dmitrij Trump amerikai elnök a koronavírus-járvány miatt lezárta az amerikai határt az Európából érkező járatok előtt. Vészhelyzetet hirdettek. A koronavírus-járvány kitörésével a világ hibrid globális háborúba süllyedt. A meghatározó tendenciák a következők voltak: az olaj- és gázárak csökkenése, a ciklikus gazdasági recesszió kezdete, a kulcsfontosságú régiók katonai és politikai helyzetének romlása, a fegyverzetellenőrzési rendszer összeomlása, az amerikai-kínai konfrontáció eszkalálódása. A globális rendszerszintű válság kezdete a világpolitika járványügyi, gazdasági, politikai, katonai-stratégiai és civilizációs dimenzióira terjedt ki. A világ gazdaság strukturális válságát társadalmi-politikai instabilitás, növekvő politikai radikalizmus és populizmus, a tekintélyelvű tendenciák megjelenésének fokozódása, valamint a regionális konfliktusok kockázatainak aktualizálódása kíséri. A világ gazdasági folyamatai egyre inkább átpolitizálódnak. Minél nagyobb a globális amerikai-kínai fegyveres konfliktus kockázata, annál gyakoribb a helyi regionális konfliktusok eszkalálódása. 2020 nyarán az Egyesült Államok megakadályozta a Görögország és Törökország közötti közvetlen fegyveres összecsapást. Trump elutasította a maximális közeledés irányának folytatását.

az EU-val. Konzervatív elszigetelődési értékeket vall, míg az EU közös transzatlanti vezetést kínál a liberális globalizáció folyamatában.

3. Kutatási eredmények

Trump európai politikája a lehető legnagyobb mértékben az Egyesült Államok 45. elnökének külpolitikai paradigmájának felépítésére összpontosít. "Amerika mindenek felett" és "Tegyük újra nagyvá Amerikát" szlogenjei arról az ideológiáról tanúskodnak, hogy egyetlen ország sem fejlődhet másképp, mint mások kárára. Ez a közös nemzetközi erőfeszítések elhanyagolásának módja. Trump a világot csatatérnek tekinti, amelyen minden ország arra törekszik, hogy uralkodjon az összes többi felett. A nemzetek egymással versengenek, és megpróbálják elpusztítani a versenytársakat. Ez az ideológia ellentmond az Európai Unió közös külpolitikájának ideológiájával, amely a multilateralizmusra, a nemzetközi jog védelmére és a felelős együttműködésre összpontosít. Trump külpolitikája az amerikai versenyképesség és a nemzetbiztonság érdekében végzett hatékony kormányzati munkára összpontosított.

Donald Trump 2016-os győzelmének okai továbbra is vitatottak Európában. Az európai konzervatívok meg vannak győződve arról, hogy ez az amerikai mélynép hagyományos értékeinek győzelme volt az amerikai mélyállam liberális értékei felett. Továbbra is megoldatlan kérdés, hogy mi volt Trump győzelme. A liberális politikai rendszer kudarca, amely lehetővé tette egy populistá hatalomra jutását, vagy a demokratikus rendszer válságának tünete. A kérdés aktualitása megmarad, hiszen az európai politikai folyamatokhoz is kapcsolódik. Trump elnöksége kihívást jelentett az Európai Unió számára. Megkérdőjelezte az európai integráció liberális értékeit. Kiderült, hogy az Európai Unió nem volt felkészülve a kockázatokra. Trump az Európai Unió tagállamaival kétoldalú alapon építette ki a kapcsolatokat. Nem vette komolyan az Európai Unió intézményeit. Az Európai Unió soha nem volt képes közös politikát kialakítani a Trump-jelenséggel kapcsolatban. A közép- és kelet-európai országokban a Trump-elnökséget az Egyesült Államokkal való kapcsolatok fejlesztésének lehetőségeként tekintették. A balti országok további biztonsági garanciákat kaptak Trumptól. Lengyelország amerikai katonai bázisok létrehozására vonatkozó projektet kapott. Amerikai rakétavédelmi rendszereket telepítettek Bulgáriába és Romániába. Ennek fényében Németország tárgyalásokat kezdett a területén lévő amerikai katonák számának csökkentéséről. Trump elnökségének eredményeit még sokáig tárgyalni fogják az euroatlanti kapcsolatok történetírásában.

4. Következtetések

1. Trump elszigetelődése feltételes. Az eseményekből való távolmaradásról szóló döntés nem kevesebb következménnyel jár, mint a helyzetbe való beavatkozásról szóló döntés. Az Egyesült Államoknak nem szabad demonstrálnia szövetségesei felé, hogy az országon belüli politikai megosztottság aláássa a szövetségeseik kötelezettségvállalásait. Az amerikai liberálisok megkérdőjelezzik Trump képességét arra, hogy felelősségteljesen átadja a következő kormánynak anélkül, hogy veszélyeztetné a nemzetbiztonságot. Trump a külpolitikát eszköznék tekinti a domináns politika megvalósításához, amelynek célja az amerikai dominancia helyreállítása. Arra törekszik, hogy az arab államok ismerjék el Izraelt. Trump felülvizsgálta az Oroszországgal kötött leszerelési megállapodásokat. A mérgező örökség megmarad az Iránnal és Kínával való kapcsolatokban.

2. A Demokráciák Globális Szövetsége négy éve nem jött létre. A liberálisok szerint Trump Amerikája minden rosszban élen jár. Ha Trumpot újráválasztják, az Egyesült Államok által vezetett világrend összeomlik. Ha veszít, legrosszabb esetben megpróbál tiltakozni az eredmény ellen. A Trump-korszak az amerikai külpolitikában a liberális globalizmus feladása volt. De ezt a feladatot lehetetlen egy kánikulában megvalósítani. A kérdés az, hogy lehetséges-e a demokraták számára a liberális globalizmus teljes visszaállítása az Európai Unióval való egyenrangú együttműködésben.

Hivatkozások

- [1] Booth, L., Patt, A. (2018). A proaktív éghajlati alkalmazkodás ösztönzése Európában. *Current History*, 117 (797), 108-113. doi: <http://doi.org/10.1525/curh.2018.117.797.108>.
- [2] Brauss Heinrich (2019). Der US-Truppenabzugsplan. DGAP kommentár, 24. Elérhető: <https://dgap.org/de/forschung/publikationen/der-us-truppenabzugsplan>.

- [3] Shapiro, J. (2018). Miért hagyhatja Trump nyugodtan figyelmen kívül Európát. Elérhető a következő címen: <https://www.foreignaffairs.com/articles/europe/2018-05-15/why-trump-can-safely-ignore-europe>.
- [4] Smith, J. (2017). Trumps transatlantische Agenda. Internationale Politik, 1, 20-22. Elérhető: <https://www.internationalepolitik.de/de/trumps-transatlantische-agenda>.
- [5] Átirat: Donald Trump a NATO-ról, a törökországi puccskísérletről és a világról (2016). New York Times. Elérhető: <https://www.nytimes.com/2016/07/22/us/politics/donald-trump-foreign-policy-interview.html>
- [6] Schwarzer, D. (2017). Neue Deals für den Alten Kontinent. Internationale Politik, 1, 8-13. Elérhető: <https://internationalepolitik.de/de/neue-deals-fuer-den-atlen-kontinens>.
- [7] Trump a hírmédiát az "amerikai nép ellenségének" nevezi (2017). New York Times. Elérhető a következő címen: <https://www.nytimes.com/2017/02/17/business/trump-calls-the-news-media-the-enemy-of-the-people.html>
- [8] Lissner, R., Rapp, M. (2020). Külpolitika a Trump utáni napra. Elérhető: <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2020-09-30/foreign-policy-day-after-trump>.
- [9] Trump's Embrace of Strongmen Is a Very Bad Strategy (2017). Washington Post. Elérhető: https://www.washingtonpost.com/opinions/trumps-embrace-of-strongmen-is-a-very-bad-strategy/2017/06/22/77f31248-577c-11e7-b38e-35fd8e0c288f_story.html
- [10] A németek "rossz, nagyon rossz": Trump állítólagos kajánsága zavart és visszahatást vált ki (2017). Washington Post. Elérhető: https://www.washingtonpost.com/world/trumps-alleged-slight-against-germans-generates-confusion-backlash/2017/05/26/0325255a-4219-11e7-b29f-f40ffced2ddb_story.html

Beérkezési dátum

22.10.2020

Elfogadott dátum

25.11.2020

Megjelent dátum

30.11.2020

© A szerző(k) 2020

Ez egy nyílt hozzáférésű cikk a CC BY licenc alatt

(<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>).

